

28.11.2011

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1755

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-876)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 10.11.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-28243 sayılı yazısı.

Bartın Milletvekili Sayın M. Rıza YALÇINKAYA'nın tarafıma tevcih ettiği 7/876 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, TTK Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (3 Sayfa)

**BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN M. RIZA YALÇINKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/876)**

Sorular 1, 2:

Türkiye tarafından yapılan doğal gaz anlaşmaları neticesinde, satıcı ülkeler açısından uluslararası ticarete, al veya öde (take or pay) önemli bir şarttır. Bu şart kapsamında; Türkiye her yıl, doğal gaz ithal ettiği ülkelere taahhüt ettiği miktarın altında alım yapması nedeniyle kullanmadığı miktar kadar tazminat ödemektedir. Bu tazminatlar çok yüksek meblağlara ulaşmaktadır. Edindiğim bilgiler ışığında; Türkiye 2008 yılında 700 milyon dolar, 2009 yılında 650 milyon dolar ve 2010 yılında 1 milyar 650 milyon dolar tutarında kullanmadığı gazın bedelini ödemiştir. Türkiye de doğal gazın pahalı ve üzerinde vergilerin çok büyük olması nedeniyle doğal gaz kullanımı her yıl azalmaya devam etmekte ve kullanmadığımız doğal gaz'ın bedeli anlaşma yapmış olduğumuz ülkelere her yıl daha fazla ödenmektedir. Durum bu kadar önem arz ederken; ülkemizin önemli yatırım kaynakları da özel şirketlere teslim edilmekte, sözleşme şartlarını yerine getiremeyen bu firmalara da hiçbir hukuki yaptırım uygulanmamaktadır.

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ile HEMA Endüstri A.Ş. arasında imzalanan 15 Nisan 2005 tarihli rödovans sözleşmesi gereği, Amasra-B maden sahası içerisinde bulunan kömür varlıklarının işletme hakkı, 20 yıl süre ile HEMA Endüstri A.Ş. firmasına devredilmiş, firma sözleşmeye göre 1. ve 2. yıl hazırlık, 3. yıl hazırlık ve yıllık 500 bin ton, devam eden 4,5,6. yıllarda yıllık 2,5 milyon ton, 7. ve 8. yıl 3 milyon ton ve devam eden yıllarda 3,5 milyon ton olmak üzere 20 yılda toplam 56 milyon ton kömür üretimini yerine getirmeyi taahhüt etmiştir. Sözleşme tarihinden itibaren yaklaşık 6 yıl geçmesine rağmen, şirket sözleşme yükümlülüklerini yerine getirememiştir. Ayrıca firma sözleşmenin ikinci maddesinde belirtilmiş olan koordinatlar arasında madencilik faaliyetlerini yerine getirmesi gerekirken, sözleşme sahasının dışında faaliyet göstermeye başlamış, fakat yine de 1 kilogram bile kömür çıkarmayı başaramayarak 6 yıldır ülke ekonomisine 1 kuruş kazandırmamıştır. Hâlbuki yapılan sözleşme gereği firmanın yükümlülükleri oldukça ağırdır. Yukarıda anlatılanlar ışığında;

- Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ile HEMA Endüstri A.Ş. arasında imzalanan 15 Nisan 2005 tarihli rödovans sözleşmesinin 14.maddesinde; işletmeci; üretim dönemi itibariyle üretmeyi taahhüt ettiği miktarın altında üretim yapmış olsa dahi, takvim yılı sonunda taahhüt ettiği miktarın tümünün rödovans bedelini ödemek zorundadır, denilmektedir. Firma bu madde yükümlülüklerini yerine getirerek, taahhüt ettiği miktarlara ilişkin rödovans bedellerini ödemiş midir? Ödemiş ise ne kadar rödovans bedeli ödemiştir? Ödemediyse firmaya neden hukuki yaptırım uygulanmamaktadır?

-Firma çeşitli sebepler öne sürerek süre uzatımı talebinde bulunmuş ve sözleşmenin 18. maddesine göre 2 defa 17 ay 5 günlük ek süre almıştır. İkinci ek süre 15 Nisan 2011 tarihinde bitmiştir. Firma bu süreler içerisinde yükümlülüklerini yerine getirmediğine ve 1 kilogram bile kömür çıkaramadığına göre sözleşmenin 22. maddesi uygulanarak sözleşme neden tek taraflı olarak fesih edilmemiştir?

Cevaplar 1, 2:

Benzer soruları kapsayan 7/228 sayılı yazılı soru önergeniz süresi içerisinde cevaplanarak 19.10.2011 tarih ve 1544 sayılı yazımız ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiştir.

Sözleşmenin 14. maddesi ile ilgili süreç 06.04.2012 tarihi itibariyle başlayacaktır. Amasra-B sahası, Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğüne 14.02.2005 tarihinde gerçekleştirilen ihale sonucunda hukuku Genel Müdürlükleri uhdesinde kalmak kaydıyla rödovans karşılığı işletilmek üzere verilmiştir. Sözleşmeye uygun olarak verilen ek süre neticesinde 05.04.2011 tarihinde hazırlık döneminin son yılı başlamakta olup, 05.04.2012 tarihinde ise üretim dönemi başlayacaktır.

**BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN M. RIZA YALÇINKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/876)**

Sorular 3, 4:

-Firmanın sözleşme yükümlülüklerini yerine getirememesi nedeniyle Türkiye Taş Kömürü Kurumunun zararı ve devletin Katma Değer Vergisi Geliri zararı ne kadar olmuştur? Bu zararlar ilgili firmadan neden tahsis edilmemektedir? Devlet neden alacağını tahsil etmekte zorlanmaktadır?

-Türkiye yaptığı uluslararası sözleşmeler gereği, verdiği taahhütlerini yerine getirirken, devletin kömür çıkarmak amacıyla her türlü kolaylığı gösterdiği ve devlete ait arazileri, tesisleri, ücretsiz olarak verdiği özel sektör, neden sözleşme gereği yapması gereken taahhütlerini yerine getirmemektedir? Kömürü çıkarsa da çıkarmasa da devlete olan rödovans bedellerini ve katma değer vergisini niye ödememektedir? Devletin zarara uğratılmasına neden göz yumulmaktadır?

Cevaplar 3, 4:

Firmanın mali yükümlülükleri sözleşme gereği 06.04.2012 tarihinde başlayacak olduğundan bugün itibarıyla herhangi bir zarar söz konusu değildir. Rödovans sözleşmesi kapsamında, firmanın kullanımına verilen araziler ve tesislerin kira bedelleri firma tarafından tam olarak ödenmekte olup, firmanın TTK Genel Müdürlüğüne herhangi bir borcu bulunmamaktadır.

Sorular 5, 7:

-Amasra-B sahasındaki kömürü çıkarmak için sözleşme yapılan firmaya tanınan kolaylıklar, devletçe verilen destek ve katkılar Amasra'daki TTK'ya ait mevcut ocaklara verilseydi, gerekli yatırımlar yapıp işçi alımı gerçekleşseydi, bugün özel sektörün 6 senedir çıkaramadığı kömür devlet tarafından çıkartılmış olacak ve ülke ekonomisine büyük katkı sağlanacak, yurt dışından gelen kömüre ödenen dövizde devletin kasasında kalacaktı. Bu anlamda bu olumsuzlukları yaratan anlayışı tasvip ediyor musunuz? Yeraltında karaelmas denilen cevheri yeryüzüne çıkarıp ülke ekonomisine kazandırmayan kurum veya kişiler hakkında gerekli incelemeyi ve araştırmayı yapmayı düşünüyor musunuz?

-Türkiye enerji kullanımı açısından dışa bağımlı olup %70'in üzerinde olan enerji ithal oranı giderek artmakta ve bu durum ülke kalkınmasını olumsuz etkilemektedir. Bartın Amasra-B sahasında bulunan ülkemizin en büyük taşkömürü rezervi bulunmaktadır. Ülkemizin enerji ithal oranının düşürülerek dışa bağımlılığın azaltılabilmesi için bu sahadaki kömür varlıklarının üretime alınması gerekmektedir. Bu amaçla 2005 yılında rödovans yoluyla HEMA Endüstri A.Ş.'ne devredilen sahada bugüne kadar yapılan çalışmalarda sözleşmede belirtilen hedeflerin firma tarafından gerçekleştirilemediği açıktır. Rödovans sözleşmesinde 3 yıl olarak belirtilen üretim aşamasında 6 yıl geçmesine rağmen hala gerekli üretim gerçekleştirilememiştir. Herhangi bir projeye ve hukuka dayanmayan bu çalışmalarla Amasra-B sahasındaki rezervlerin üretime dâhil edilemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle; gerek ülkemizin ve gerekse Bartın ilimizin ekonomisine önemli katkı sağlayacak olan bu kömür varlıklarının, 46 yıldır faaliyetlerini farklı birim yapısıyla düzenli olarak başarıyla devam ettiren Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi eliyle yeniden üretime alınması hususunda bir çalışmanız bulunmakta mıdır?

Cevaplar 5, 7:

Ülkemizin enerji kaynakları bakımından dışa bağımlılığının azaltılması hususunda izlenen Bakanlığımız politikaları çerçevesinde Amasra-B Sahasının yaklaşık 400 milyon ton taşkömürü rezervinin rödovans karşılığı işletilerek, ekonomiye kazandırılması ve halkımızın kullanımına sunulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Amasra-B Sahasındaki kömürlerin işlettilmesine ilişkin olarak 2005 yılında yaklaşık 400 milyon ton rezervin üretilmesi sürecine başlanılmış olup, hazırlık faaliyetleri kapsamında 3 adet kuyunun kazı işlemleri tamamlanmıştır. Dolayısıyla işin yürütümü konusunda firmaya mevzuata aykırı bir kolaylık sağlanması söz konusu değildir.

**BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN M. RIZA YALÇINKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/876)**

Söz konusu firma tam kapasite üretime geçtiğinde yıllık 3,6 milyon ton taşkömürü üretimi yapılacak ve 6.000-8.000 kişiye istihdam sağlanacaktır.

Diğer taraftan, ülkemizin kömür başta olmak tüm enerji kaynaklarının aranması ve işletilmesi yönünde çok önemli adımlar atılmıştır. Buna yönelik olarak gerekli kanunlar ve ikincil mevzuatlar çıkarılmış ve strateji ve politikalar uygulamaya konmuştur. Tüm bu çalışmalara ait bilgilere www.enerji.gov.tr bağlantı adresinden ulaşılmaktadır.

Soru 6:

HEMA Endüstri A.Ş.'nin ÇED Başvuru dosyasında termik santral kurulacak sahada 60 bin DWT kapasiteli gemilerin yanaşabileceği bir liman inşa edileceği belirtilmektedir. Bu durum; termik santralin kurulması neticesinde ithal kömürle çalışacağı düşüncesini herkesin aklına getirmektedir. Konuyla ilgili uzmanlar ise termik santralin ithal kömüre dayalı olması durumunda firmanın Amasra-B sahasında yapmış olduğu yatırımlarından feragat ederek santrali ithal kömürle çalıştıracağı yönündedir. Bu önemli konuyu Bakanlık olarak siz nasıl değerlendirmektesiniz?

Cevap 6:

Sahada tam kapasite üretime geçilmesiyle 3.600.000 ton/yıl üretim hedeflenmektedir. Firma, bu üretimin önemli bir kısmının kurulacak bir termik santralde elektrik enerjisine dönüştürmeyi projelendirmiş olup halen santral kurulmasıyla ilgili çalışmalarını sürdürmektedir.

Soru 8:

Türkiye yukarıda doğal gaz alım anlaşması yapılan ülkelere taahhüt ettiği miktarın altında ithalat gerçekleştirmesi durumunda kullanmadığı doğal gaz bedeli için tazminat ödemektedir. Bu şart nedeniyle, Türkiye yukarıda belirtilen ülkelere 2002-2011 yılları arasında kullanmadığı doğal gaz bedeli için ne kadar ücret ödemiştir?

Cevap 8:

'Al ya da öde' hususunda herhangi bir kayıp söz konusu olmamaktadır. Alım garantisi ve bu kapsamda doğal gaz alım-satım sözleşmelerinde yer verilen "al ya da öde" hükümleri doğal gazın satıcısı olan tarafın yapacağı yatırımların bir garantisi olarak değerlendirilmekte ve tüm dünyada yapılan uzun dönemli doğal gaz alım satım anlaşmalarında bu tür hükümlere yer verilmektedir. Bu hükümler çerçevesinde herhangi bir dönemde asgari alım taahhüdünün altında gaz alınması durumunda, eksik alınan bu gaz miktarı sözleşmede belirlenen bir sürede alıcı tarafından daha sonra alınarak telafi edilebilmektedir. BOTAŞ'ın girmiş olduğu al ya da öde yükümlülüklerinin telafileri zamanında ve herhangi bir kayba yer verilmeden yapılmaktadır.